

DLN

TER BESLISSING

Aan

De minister

15/2

Persoonsgegevens

nota

Ontwikkelingen beheer staatsdeelnemingen

Datum

22 januari 2026

Notanummer

2026-0000020687

Bijlagen

1. Kamerbrief Tweede Kamer
2. Afschriftbrief Eerste Kamer
3. Handboek aangaan beloningen
4. Onderzoeksrapport beloningen
5. Advies Landsadvocaat

Aanleiding

In lijn met eerdere toezeggingen rondom de afschaffing van het jaarverslag staatsdeelnemingen zal er twee keer per jaar een brief worden gestuurd aan het parlement over ontwikkelingen rondom het beheer van staatsdeelnemingen. De GT heeft dit vormgegeven in een vooruitkijkende brief die rond de jaarwisseling wordt gestuurd en een terugkijkende brief, die voor de zomer wordt gestuurd. Via deze nota leggen wij de vooruitkijkende brief aan u voor.

Beslispunten

- Bent u akkoord met het verzenden van de Kamerbrief (bijlage 1)? Zo ja, kunt u deze ondertekenen?
- Bent u akkoord met het verzenden van een afschrift van deze brief aan de Eerste Kamer (bijlage 2)? Zo ja, kunt u deze ondertekenen?
- Bent u akkoord met de publicatie van het handboek aangaan (bijlage 3) op het Dashboard Staatsdeelnemingen?
- Bent u akkoord met het openbaar maken van de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's?

Kernpunten

In de vooruitkijkende brief wordt stilgestaan bij zes onderwerpen:

- *Reactie op motie De Vree rondom beloningen*: u heeft de Kamer toegezegd een onderzoek te doen naar de beloningen en de impact van het doorvoeren van de WNT-norm. Dit onderzoek is afgerond en wordt als bijlage bij deze brief aan de Kamer aangeboden (bijlage 4). In de Kamerbrief wordt aangegeven dat u op basis van dit onderzoek het huidige beleid nog steeds passend vindt en de beloningen dus niet zal aanpassen aan de WNT-norm.
- *Reactie op motie Joseph rondom strategie*: u heeft de Kamer toegezegd bij de Landsadvocaat juridisch advies in te winnen over de risico's en mogelijke consequenties van een instemmingsrecht op de strategie. In de Kamerbrief worden de conclusies van het advies van de Landsadvocaat (bijlage 5) gedeeld en toegelicht. Het advies wordt integraal meegestuurd. Ook wordt benoemd dat u geen strategiegoedkeuringsrecht in de statuten zal laten opnemen en dat u zal bekijken in hoeverre het bestaande algemeen omschreven consultatierecht verduidelijkt en explicieter kan worden gemaakt om te zorgen voor een (nog) betere borging.
- *Handboek aangaan deelnemingen*: het parlement wordt geïnformeerd over de online publicatie van het handboek voor het aangaan van een deelneming op

23/1

Rijksoverheid.nl. Hierin wordt het afwegingskader voor het aangaan van een deelneming uit de Nota Deelnemingenbeleid Rijksoverheid 2022 ('Nota 2022') nader uitgewerkt. Zie de toelichting voor een overzicht van de belangrijkste aspecten van het handboek. In de brief wordt ook uw eigen motie uit 2022 om strategische onafhankelijkheid als publiek belang te definiëren afgedaan. Dit handboek vormt geen sluitend recept of complete checklist. Het handboek is een levend document dat op basis van nieuwe inzichten kan worden aangepast.

- *Advies Raad voor de leefomgeving en infrastructuur over deelnemingen*: in oktober is een rapport gepubliceerd ('Deelnemen zonder dogma's'). Het advies raakt meerdere departementen. In de Kamerbrief wordt aangegeven dat een appreciatie van dit rapport wordt overgelaten aan het nieuwe kabinet.
- *Aankondiging periodieke rapportage deelnemingenbeleid 2027*: er wordt aangekondigd dat uiterlijk de week voor Prinsjesdag een plan van aanpak met de Kamer wordt gedeeld voor de periodieke rapportage ter evaluatie van het deelnemingenbeleid die voor 2027 op de planning staat.
- *Komende evaluaties van het aandeelhouderschap*: in het komende jaar zal er voor UCN en Gasunie een evaluatie van het aandeelhouderschap plaatsvinden. Dit wordt aangekondigd in deze brief.

Toelichting

Belangrijkste aspecten handboek voor het aangaan van een deelneming

Het beleid uit de Nota 2022 is uitgewerkt in thematische handboeken (benoemingen, strategie, investeringen, MVO, financiële positie, evalueren). Het handboek aangaan van een deelneming is het laatste handboek en wordt na uw akkoord online geplaatst op het dashboard staatsdeelnemingen op Rijksoverheid.nl.

Dit zijn de belangrijkste aspecten uit het handboek per vraag uit het afwegingskader:

1. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie: Wordt het maatschappelijk belang voldoende geborgd door de markt of de samenleving?
 - Bij deze vraag wordt er vastgesteld of er in een concrete casus sprake is van een publiek belang waardoor overheidsinterventie gerechtvaardigd is. Op grond van de Nota 2022 kan dit via een economische benadering of een politieke benadering. De focus ligt in het handboek op de economische benadering, waarbij wel breder wordt gekeken dan alleen marktfalen in de klassieke zin. Het handboek legt ook vast dat het brede publieke belang van strategische onafhankelijkheid algemeen erkend is. Het handboek werkt een aantal subvragen uit om tot een heldere probleemstelling en beleidsdoelen te komen. Pas dan kan goed worden getoetst of een deelneming een geschikt instrument is.
2. Wat is het beste instrument: Is er behoefte aan meer of andere invloed dan in wet- en regelgeving is vast te leggen?
 - Deze vraag geeft uiting aan het uitgangspunt van terughoudendheid uit de Nota 2022, op basis waarvan eerst wordt gekeken naar minder verstreckende instrumenten. Het handboek zet per onderliggende oorzaak zoals geïdentificeerd bij de eerste vraag (wat rechtvaardigt overheidsinterventie) uiteen waaraan kan worden gedacht. In de formulering van de vraag ligt de focus op invloed. Het handboek zet uiteen dat ook andere doeleinden mogelijk zijn dan puur het verkrijgen van invloed. Te denken valt aan het voorkomen van toetreding van een

- ongewenste aandeelhouder. Hoewel een deelneming in beginsel geen financieringsinstrument is, kan ook financiering in sommige gevallen een (neven)doel vormen.
3. Wat is het beste instrument: Lenen de activiteiten zich voor een vennootschap?
 - Er zijn soms onrealistische verwachtingen van het instrument deelneming. Soms wordt gedacht dat je via een deelneming vergaande invloed kan uitoefenen of dat een vennootschap onbeperkt risico's en verlieslatende beslissingen kan nemen. Het vennootschapsrecht bevat echter beperkingen aan wat de aandeelhouder wel en niet kan doen en daarnaast mag het bestuur alleen maar financieel verantwoorde beslissingen nemen. Bij deze vraag wordt dan ook bezien of de geïdentificeerde beleidsdoelen redelijkerwijs kunnen worden gerealiseerd met het instrument deelneming. Enerzijds wordt gekeken naar de bevoegdheden van de aandeelhouder (juridisch) en anderzijds naar de vraag of de onderneming zichzelf op de lange termijn kan financieren zonder een structurele overheidsbijdrage (financieel). Hierbij staat business case van de onderneming centraal. Ook hier wordt per onderliggende oorzaak uiteengezet in hoeverre een deelneming voor de hand ligt.
 4. Wat is het beste instrument: Is het aangaan van een deelneming rechtmatig, doeltreffend, doelmatig, uitvoerbaar en proportioneel?
 - Geen bijzonderheden.
 5. Welke omvang van het aandelenbelang is nodig om het publiek belang te borgen?
 - Geen bijzonderheden.
 6. Wat is de geschikte duur van het aandeelhouderschap?
 - Geen bijzonderheden.
 7. Bij welk ministerie moet de aandeelhoudersrol worden belegd?
 - Conform het centrale model uit de Nota 2022 wordt uiteengezet dat een deelneming in beginsel wordt beheerd door de minister van Financien (staatsdeelneming). Ook de uitzonderingen op dit model worden benoemd. Hierbij wordt geschetst dat de formulering van de tweede uitzondering uit de Nota 2022 (de rol van de aandeelhouder is gezien de aard van de onderneming beperkt) op gespannen voet staat met vraag 3 (lenen de activiteiten zich voor een vennootschap) uit het afwegingkader en dus terughoudend wordt toegepast.

Communicatie

Geen aanvullende communicatie voorzien.

Politiek/bestuurlijke context

- In lijn met eerdere toezeggingen aan de Eerste en Tweede Kamer wordt deze Kamerbrief verstuurd.¹ Daarnaast wordt via deze brief gereageerd op de volgende moties:
 - Motie de Vree: In de vorige Tweede Kamer stemden 83 stemmen vóór de motie (PVV, NSC, BBB, SP, ChristenUnie, DENK, FVD, PvdD, Volt. In de huidige Tweede Kamer hebben deze partijen nu 50 zetels (inclusief Groep Markuszower). De overige fracties waren tegen (GroenLinks-PvdA, VVD, D66, CDA, SGP, JA21).

¹ Kamerstukken I 2025-2026, 17 8581, BD

- Motie Joseph: In de vorige Tweede Kamer stemden 82 zetels vóór de motie (PVV, NSC, BBB, SP, DENK, FVD, PvdD, SGP, JA21). In de huidige Tweede Kamer hebben deze partijen nu 52 zetels (inclusief Groep Markuszower). De overige fracties waren tegen (VVD, D66, CDA, GroenLinks-PvdA, ChristenUnie Volt).
- Motie Heinen: Deze motie is aangenomen in 2022, de regeerperiode van Rutte IV. De partijen die voor waren zijn (138 zetels destijds): VVD, PVV, CDA, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, SP, JA21, SGP, Groep Van Haga, Volt, BBB, Omtzigt en Gündoğan. Tegen waren Partij voor de Dieren, FVD en DENK. In de huidige Tweede Kamer heeft deze motie nog steeds een ruime meerderheid.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.